

Edina Solak
Mirza Bašić
Merjema Čavalić

UPITNI PRILOZI U SASTAVU INFINITNIH IMENSKIH SKUPINA U SAVREMENOME TURSKOM JEZIKU¹

Sažetak

U radu se analiziraju gramatičke i značenjske osobitosti turskih upitnih infinitivnih imenskih skupina u čiji sastav ulaze posebna pitanja koja se odnose na način, okolnosti, uzrok, mjesto ili vremenski tok realiziranja radnje. Analiza se zasniva na kontekstualnim primjerima u kojima se upitni prilozi ne zaman (kada), ne kadar (koliko), nasıl (kako), niçin / neden / niye (zašto), nereye (kamo, gdje), neredi (gdje) i nereden (odakle) upotrebljavaju u sastavu upitnih infinitivnih imenskih skupina. U kontrastivnoj se analizi turske upitne infinitivne imenske skupine u čiji sastav ulaze upitni prilozi uspoređuju sa značenjski bliskim sintaksičkim konstrukcijama u bosanskome jeziku. Takva analiza daje doprinos kvalitetnijem interpretiranju gramatičkih i značenjskih osobitosti turskih upitnih priloga i značenjski bliskih jezičkih jedinica u bosanskome jeziku.

Ključne riječi: upitni prilozi, ne zaman (kada), ne kadar (koliko), nasıl (kako), niçin / neden / niye (zašto), nereye / neredi / nereden (kamo / gdje / odakle)

¹ Ovaj rad predstavlja djelimično izmijenjeni i dopunjeni oblik jednoga dijela magistarskoga rada *Proces nominalizacije u turskome jeziku: Preoblika upitnih ishodišnih rečenica u imenske skupine*, koji je kandidatkinja Merjema Čavalić odbranila na Filozofskome fakultetu Univerziteta u Zenici 2. 7. 2024. godine pred komisijom koju su činili doc. dr. Mirza Bašić, vanr. prof. dr. Ömer Aksoy i mentorica prof. dr. Edina Solak. U jednome dijelu navedenoga magistarskog rada analiziraju se gramatičke i značenjske osobitosti posebnih pitanja koja se oblikuju pomoću upitnih priloga i koja ulaze u sastav upitnih infinitivnih imenskih skupina. Ovaj rad predstavlja djelimično izmijenjenu, korigiranu i dopunjenu verziju toga dijela magistarskoga rada.

INTERROGATIVE ADVERBS WITHIN THE STRUCTURE OF INFINITIVE NOMINAL GROUPS IN MODERN TURKISH

Abstract

This paper analyzes the grammatical and semantic features of Turkish interrogative infinitive nominal groups that include special questions related to the manner, circumstances, cause, place, or temporal flow of the realization of the action. The analysis is based on contextual examples where the interrogative adverbs ne zaman (when), ne kadar (how much/how long), nasıl (how), niçin / neden / niye (why), nereye (to where/where), nerede (where), and nereden (from where) are used within interrogative infinitive nominal groups. In a contrastive analysis, Turkish interrogative infinitive nominal groups containing interrogative adverbs are compared with semantically similar syntactic constructions in the Bosnian language. Such an analysis contributes to a better understanding and interpretation of the grammatical and semantic features of Turkish interrogative adverbs and semantically related linguistic units in the Bosnian language.

Keywords: *interrogative adverbs, ne zaman (when), ne kadar (how much/how long), nasıl (how), niçin / neden / niye (why), nereye / nerede / nereden (to where / where / from where)*

Uvod

U turskome jeziku prilozi predstavljaju nepromjenljive riječi kojima se pobliže modificiraju način i okolnosti, vremenski tok te mjesto realiziranja radnje. Prema svojoj funkciji, klasificiraju se u pet skupina, a to su vremenski, mjesni, načinski, količinski i upitni prilozi. Vremenskim se prilogima ukazuje na vrijeme i vremenski tok vršenja radnje. Mjesnim prilogima ukazuje se na mjesto i lokaciju vršenja radnje. Načinskim se prilogima modificira radnja tako što se ukazuje na način ili stanje u kojem se ona realizira. Količinskim prilogima modificira se kvantitet radnje, dok se upitnim prilogima ispituju okolnosti, način, kvantitet, stupanj i intenzitet, uzrok, mjesto ili vremenski tok vršenja radnje (v. Eker 2003: 315–317; Delice 2008: 51–53; Gülensoy 2010: 580–582; Karaağaç 2012: 426–429). Dakle, upitnim se prilogima oblikuju posebna pitanja koja se odnose na vremenski tok, kvantitet, stupanj i intenzitet, način, uzrok ili mjesto realiziranja radnje. U ovome se radu analiziraju gramatičke i značenjske osobitosti posebnih pitanja koja se oblikuju upitnim prilogima i koja ulaze u sastav upitnih infinitivnih imenskih skupina. Analiza je podijeljena na pet poglavlja, a u prvome se dijelu rada analiziraju gramatičke i značenjske osobitosti upitnih infinitivnih imenskih skupina koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na vremenski tok realiziranja radnje. Drugo poglavlje rada bavi se upitnim infinitivnim imenskim skupinama u čiji sastav ulaze posebna pitanja u vezi s kvantitetom, stupnjem i intenzitetom radnje. U trećem i četvrtom poglavlju rada analiziraju se kontekstualni primjeri u kojima se upotrebljavaju upitne infinitivne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na način i uzrok realiziranja radnje, dok se u petom poglavlju govori o gramatičkim i značenjskim osobitostima upitnih infinitivnih imenskih skupina u čiji sastav ulaze posebna pitanja u vezi s lokacijom i mjestom vršenja radnje. U svim poglavljima rada primjenjuje se i kontrastivna metoda u okviru koje se turske upitne infinitivne imenske skupine u čiji sastav ulaze upitni prilozi uspoređuju sa značenjski bliskim sintaksičkim konstrukcijama u bosanskome jeziku. Ako nije navedeno drugačije, autori rada potpisuje prijevode analiziranih primjera na bosanski jezik.

Upitne infinitivne imenske skupine s upitnim prilogom *ne zaman (kada)*

U gramatičkome sustavu turskoga jezika složeni upitni prilog *ne zaman (kada)* oblikuje se u formi sintagme u kojoj upitna leksema *ne (šta, što, kakav)* ima funkciju atributske komponente, dok leksema *zaman (vrijeme)* preuzima funkciju leksičkoga jezgra. Složenim upitnim prilogom *ne zaman (kada)* izvode se posebna pitanja koja se odnose na vremenski tok realiziranja radnje (Bozkurt 2000: 177; Keskin 2003: 112). Posebna pitanja koja se deriviraju složenim upitnim prilogom *ne zaman (kada)* mogu se upotrebljavati i u sastavu upitnih infinitivnih imenskih skupina koje u procesu nominalizacije nastaju preoblikom upitnih ishodišnih rečenica s finitnim predikatom.

- (1) Düşünceler içinde ne zaman uyuduğumu fark etmedim (Hamzalu 2022: 176). = Utonuvši u razmišljanje, nisam ni primijetio kad sam zaspao.
- (2) Hatta şair Şermendi'nin ne zaman doğduğunu bile bilemeyecektik (Nesin 2001: 85). = Nikada nećemo moći saznati čak ni to kad je rođen pjesnik Şermendi.
- (3) Ne zaman çalıştığını sen de anlayamazdın (Tahir 2010: 170). = Ni ti nisi mogao shvatiti kad je učio.

U primjerima (1), (2) i (3) u funkciji objekatske sintagme koriste se upitne infinitivne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na vremenski tok realiziranja radnje. U primjeru (1) funkciju objekatske sintagme obavlja infinitivna imenska skupina (*benim*) *ne zaman uyu-duğ-um (to kad sam [ja] zaspao)*, koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Ben*) *ne zaman uyu-du-m (Kad sam [ja] zaspao)*. U upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben*) *ne zaman uyu-du-m (Kad sam [ja] zaspao)* složeni upitni prilog *ne zaman (kada)* ima funkciju adverbijalne odredbe vremena. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben*) *ne zaman uyu-du-m (Kad sam [ja] zaspao)* ne postavlja

pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se izražava glagolom *uyumak* (*spavati / zaspali*), koji vrši funkciju predikata, već se pitanje odnosi na vremenski tok realiziranja radnje koja se iskazuje predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*Ben ne zaman uyu-du-m* (*Kad sam [ja] zaspao*)) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ vrši funkciju adverbijalne odredbe vremena umjesto složenoga upitnog priloga *ne zaman* (*kada*). Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu ima glagol *uyumak* (*spavati / zaspali*), koji se navodi u prvome licu jednine određenoga perfekta. S obzirom na to da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti, funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine preuzima glagolska imenica na *-DIk*, koja u okviru svoje značenjske strukture pokriva sferu sadašnjosti i prošlosti (v. Čaušević 2018: 103–106). Budući da u prvome licu jednine stoji predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu, na glagolsku imenicu na *-DIk* dodaje se prisvojni sufiks za prvo lice jednine. Prisvojnim sufiksom za prvo lice jednine naznačava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (1) preuzima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica jednine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu, prvenstveno zato što u genitivu stoji subjekt infinitnih imenskih skupina koje u procesu nominalizacije nastaju preoblikom ishodišnih rečenica čiji je subjekt tematski ili fokusirani dio obavijesti (v. Čaušević 2018: 127–128). Infinitna imenska skupina (*benim*) *ne zaman uyu-duğ-um* (*to kad sam [ja] zaspao*) nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Ben*) *ne zaman uyu-du-m* (*Kad sam [ja] zaspao*), u kojoj lična zamjenica prvoga lica jednine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (1) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja vrši funkciju objekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: (*Ben*) *düşünceler içinde* (*benim*) *ne zaman uyuduğumu fark etmedim* (*Utonuvši u razmišljanje, [ja] nisam ni primijetio kad sam [ja] zaspao*).

U primjeru (2) funkciju objekatske sintagme vrši infinitna imenska skupina *şair Şermendi'nin* *ne zaman doğ-duğ-u* (*to kad je pjesnik Şermendi rođen*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Şair Şermendi ne zaman doğ-du* (*Kad je pjesnik Şermendi rođen*). U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici složeni upitni prilog *ne zaman* (*kada*) preuzima funkciju adverbijalne odredbe vremena. To ukazuje na činjenicu da se u upitnoj ishodišnoj rečenici *Şair Şermendi ne zaman doğ-du* (*Kad je pjesnik Şermendi rođen*) pitanje ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se iskazuje glagolom *doğmak* (*rađati se / roditi se*), koji ima funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s vremenskim tokom realiziranja radnje koja se izražava predikatom. Stoga je u upitnoj ishodišnoj rečenici *Şair Şermendi ne zaman doğ-du* (*Kad je pjesnik Şermendi rođen*) proces nominalizacije identičan kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u okviru koje neka imenska riječ obavlja funkciju adverbijalne odredbe vremena umjesto složenoga upitnog priloga *ne zaman* (*kada*). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *doğmak* (*rađati se / roditi se*), koji stoji u trećem licu jednine određenoga perfekta. Predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti te glagolska imenica na *-DIk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine koja vrši funkciju objekatske sintagme u primjeru (2). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine te se na glagolsku imenicu na *-DIk* dodaje prisvojni sufiks za treće lice jednine. Na taj se način

označava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine identični u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Budući da su vlastite imenice uvijek referencijalne i određene, u genitivu se navodi vlastita imenica koja obavlja funkciju subjekta infinitne imenske skupine koja ima funkciju objekatske sintagme u primjeru (2).

U primjeru (3) funkciju objekatske sintagme preuzima infinitna imenska skupina (*onun*) *ne zaman çalış-tığ-ı* (to kad je [on] učio), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*O*) *ne zaman çalış-ıyor-du* (Kad je [on] učio). U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici složeni upitni prilog *ne zaman* (kada) vrši funkciju adverbijalne odredbe vremena, što pokazuje da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *çalışmak* (raditi / uraditi, učiti), koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na vremenski tok realiziranja radnje koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*O*) *ne zaman çalış-ıyor-du* (Kad je [on] učio) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ preuzima funkciju adverbijalne odredbe vremena umjesto složena upitnog priloga *ne zaman* (kada). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *çalışmak* (raditi / uraditi, učiti), koji se navodi u trećem licu jednine imperfekta na *-(I)yordu*, kojim se označava radnja koja se realizirala u neograničenome vremenskom toku prije trenutka govora. Predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu iskazuje se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti te glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine koja vrši funkciju objekatske sintagme u primjeru (3). Budući da u trećem licu jednine stoji predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu, prisvojni sufiks za treće lice jednine dodaje se na glagolsku imenicu na *-Dik*. Prisvojnim sufiksom za treće lice jednine naznačava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (3) obavlja funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica trećega lica jednine koja ima funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu jer navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica trećega lica jednine vrši funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (3) ne izostavlja subjekt infinitne imenske skupine koja obavlja funkciju objekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: (*Onun*) *ne zaman çalıştığını sen de anlayamazdın* (Ni ti nisi mogao shvatiti kad je [on] učio).

U gramatičkoj strukturi bosanskoga jezika “zavisnoupitne objekatske klauze na obavijesnom su polju samo zavisni oblik upitnih rečenica. Njima se (...) izriče ‘materijalna sadržina’ upravnih glagola u osnovnoj klauzi, a za nju se vežu svim upitnim riječima (upitnim riječcama, upitnim zamjenicama, upitnim priložima i dr.). Po značenju tih vezivnih riječi određuje se i specifično značenje ovih klauza. Tako susrećemo općepitne, mjesne, vremenske, načinske, uzročne, količinske, kvalitativne i druge zavisnoupitne objekatske klauze” (Jahić, Halilović i Palić 2000: 423). U prijevodu primjera (1), (2) i (3) navode se zavisnosložene rečenice s vremenskim zavisnoupitnim objekatskim klauzama u okviru kojih se vremenske zavisnoupitne objekatske klauze vežu za glavnu klauzu upitnim prilogom *kad*. To ukazuje na činjenicu da su bosanske vremenske zavisnoupitne objekatske klauze značenjski bliske turskim upitnim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na vremeski tok realiziranja radnje.

Upitne infinitne imenske skupine s upitnim prilogom *ne kadar (koliko)*

U gramatičkome sustavu turskoga jezika složeni upitni prilog *ne kadar (koliko)* oblikuje se u formi sintagme u okviru koje upitna leksema *ne (šta, što, kakav)* vrši funkciju atributske komponente, dok leksema *kadar (koliko)* ima funkciju leksičkoga jezgra. Složenim upitnim prilogom *ne kadar (koliko)* deriviraju se posebna pitanja koja se odnose na kvantitet, stupanj i intenzitet radnje (v. Ediskun 1999: 282; Göksel i Kerslake 2005: 296). Posebna pitanja koja se izводе složenim upitnim prilogom *ne kadar (koliko)* mogu se koristiti i u sastavu upitnih infinitnih imenskih skupina.

(4) (...) her seferinde (...) evde ne kadar kaldığım söyleyemem (Pamuk 2008: 321). = (...) ne mogu znati koliko dugo sam svake večeri boravio u njihovoj kući (Pamuk 2009: 388).

(5) Mevlut, amcasının aslında babasına ne kadar benzediğini hatırladı (Pamuk 2014: 438). = Sjetio se koliko je njegov amidža, ustvari, ličio na oca (Pamuk 2015: 525).

(6) Ama Sansür'den onay almak için Hayati Bey'e ne kadar güveneceğimizi de çıkartamazdık (Pamuk 2008: 364). = No nikako nismo mogli dokučiti koliko se možemo pouzdati u gospodina Hajala Hajatija da dobijemo pozitivno mišljenje Komisije (Pamuk 2009: 438).

U primjerima (4), (5) i (6) u funkciji objekatske sintagme upotrebljavaju se upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na količinu, stupanj i intenzitet radnje. U primjeru (4) funkciju objekatske sintagme ima infinitna imenska skupina (*benim*) *her seferinde evde ne kadar kal-dığ-ım* (*to koliko dugo sam [ja] svake večeri boravio u [njihovoj] kući*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Ben*) *her seferinde evde ne kadar kal-dı-m* (*Koliko dugo sam [ja] svake večeri boravio u [njihovoj] kući*). U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici složeni upitni prilog *ne kadar (koliko)* vrši funkciju adverbijalne odredbe količine, što ukazuje na činjenicu da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *kalmak* (*ostajati / ostati, boraviti*), koji obavlja funkciju predikata, već se pitanje odnosi na kvantitet radnje koja se izražava predikatom. Stoga je u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Ben*) *her seferinde evde ne kadar kal-dı-m* (*Koliko dugo sam [ja] svake večeri boravio u [njihovoj] kući*) proces nominalizacije identičan kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u kojoj neka imenska riječ ima funkciju adverbijalne odredbe količine umjesto složenoga upitnog priloga *ne kadar (koliko)*. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *kalmak* (*ostajati / ostati, boraviti*), koji stoji u prvome licu jednine određenoga perfekta. Predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu izražava se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti te glagolska imenica na *-Dİk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Budući da u prvome licu jednine stoji predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu, na glagolsku imenicu na *-Dİk* dodaje se prisvojni sufiks za prvo lice jednine. Prisvojnim sufiksom za prvo lice jednine pokazuje se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja obavlja funkciju objekatske sintagme u primjeru (4). Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (4) preuzima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica jednine koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica prvoga lica jednine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (4) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja ima funkciju objekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: (*Ben*) (*benim*) *her seferinde evde ne kadar kaldığım söyleyemem*. ([*Ja*] *ne mogu znati koliko dugo sam [ja] svake večeri boravio u [njihovoj] kući*).

U primjeru (5) funkciju objekatske sintagme ima infinitna imenska skupina *amcası-nın aslında babasına ne kadar benze-diğ-i* (to koliko je njegov amidža, ustvari, ličio na [njegovog] oca), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Amcası aslında babasına ne kadar benzi-yor-du* (Koliko je njegov amidža, ustvari, ličio na [njegovog] oca). U upitnoj ishodišnoj rečenici *Amcası aslında babasına ne kadar benzi-yor-du* (Koliko je njegov amidža, ustvari, ličio na [njegovog] oca) složeni upitni prilog *ne kadar* (koliko) obavlja funkciju adverbijalne odredbe stupnja. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici *Amcası aslında babasına ne kadar benzi-yor-du* (Koliko je njegov amidža, ustvari, ličio na [njegovog] oca) pitanje ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se iskazuje glagolom *benzemek* (ličiti, podsjećati / podsjetiti), koji vrši funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi sa stupnjem i intenzitetom radnje koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Amcası aslında babasına ne kadar benzi-yor-du* (Koliko je njegov amidža, ustvari, ličio na [njegovog] oca) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ preuzima funkciju adverbijalne odredbe stupnja umjesto složenoga upitnog priloga *ne kadar* (koliko). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *benzemek* (ličiti, podsjećati / podsjetiti), koji se navodi se u trećem licu jednine imperfekta na *-(I)yordu*. S obzirom na to da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu izražava radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti, glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu navodi se u trećem licu jednine te se prisvojni sufiks za treće lice jednine dodaje na glagolsku imenicu na *-Dik*. Na taj se način naznačava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istoznačni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Funkciju subjekta upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu vrši leksema *amca* (amidža), koja na sebi ima prisvojni sufiks za treće lice jednine kojim se iskazuje kategorijalna prisvojnost i pripadnost. Budući da su uvijek referencijalne i određene lekseme koje na sebi imaju prisvojni sufiks kojim se izražava kategorijalna prisvojnost, subjekt imenske skupine navodi se u genitivu.

U primjeru (6) funkciju objekatske sintagme obavlja imenska skupina (*bizim*) *Sansür'den onay almak için Hayati Bey'e ne kadar güven-eceğ-imiz* (to koliko ćemo se [mi] pouzdati [koliko se možemo pouzdati] u gospodina Hajala Hajatija da dobijemo pozitivno mišljenje Komisije), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Biz*) *Sansür'den onay almak için Hayati Bey'e ne kadar güven-eceğ-iz* (Koliko ćemo se [mi] pouzdati [koliko se možemo pouzdati] u gospodina Hajala Hajatija da dobijemo pozitivno mišljenje Komisije). U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici složeni upitni prilog *ne kadar* (koliko) vrši funkciju adverbijalne odredbe stupnja, što ukazuje na činjenicu da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li će se realizirati radnja koja se označava glagolom *güvenmek* (uzdati se / pouzdati se u nekoga, imati povjerenje u nekoga), koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na stupanj i intenzitet radnje koja se izražava predikatom. Stoga je u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Biz*) *Sansür'den onay almak için Hayati Bey'e ne kadar güven-eceğ-iz* (Koliko ćemo se [mi] pouzdati [koliko se možemo pouzdati] u gospodina Hajala Hajatija da dobijemo pozitivno mišljenje Komisije) proces nominalizacije identičan kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u kojoj neka imenska riječ obavlja funkciju adverbijalne odredbe stupnja umjesto složenoga upitnog priloga *ne kadar* (koliko). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *güvenmek* (uzdati se / pouzdati se u nekoga, imati povjerenje u nekoga), koji stoji u prvome licu množine futura. Dakle, predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava se radnja koja se povezuje sa sferom

budućnosti, zbog čega funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine preuzima glagolska imenica na *-(y)AcAk*, koja u okviru svoje značenjske strukture pokriva sferu budućnosti (v. Čaušević 2018: 103–106). Budući da u prvome licu množine stoji predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu, prisvojni sufiks za prvo lice množine dodaje se na glagolsku imenicu na *-(y)AcAk*. Prisvojnim sufiksom za prvo lice množine označava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (6) ima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica množine koja obavlja funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu jer navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica prvoga lica množine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (6) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja obavlja funkciju objekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: *Ama (biz) (bizim) Sansür'den onay almak için Hayati Bey'e ne kadar güveneceğimizi de çıkartamazdık (No [mi] nikako nismo mogli dokučiti koliko ćemo se [mi] pouzdati [koliko se možemo pouzdati] u gospodina Hajala Hajatija da dobijemo pozitivno mišljenje Komisije.*

U prijevodu primjera (4), (5) i (6) navode se zavisnosložene rečenice s količinskim zavisnoupitnim objekatskim klauzama u kojima se količinske zavisnoupitne objekatske klauze vežu za glavnu klauzu upitnim prilogom *koliko*. To pokazuje da su bosanske količinske zavisnoupitne objekatske klauze značenjski bliske turskim upitnim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na količinu, stupanj i intenzitet radnje.

Upitne infinitne imenske skupine s upitnim prilogom *nasıl* (kako)

Upitnim prilogom *nasıl* (kako) ispituju se način i okolnosti realiziranja radnje. Zapravo, upitnim prilogom *nasıl* (kako) oblikuju se posebna pitanja koja se odnose na način realiziranja radnje (v. Gencan 2007: 490; Korkmaz 2009: 523). Posebna pitanja koja se odnose na način realiziranja radnje mogu ulaziti u sastav upitnih infinitnih imenskih skupina koje u procesu nominalizacije nastaju preoblikom upitnih ishodišnih rečenica s finitnim predikatom.

(7) Füsün'un artık o gün gelmeyeceğini yavaş yavaş kabul ettiğim o on on beş dakikayı nasıl geçirdiğimi, en iyi burada sergilediğim saat, kibrit çöpleri ve desteleriyle anlatabilirim (Pamuk 2008: 161). = Kako sam proživljavao tih petnaestak minuta u kojima sam postepeno spoznao i prihvatio da se Fusun ni toga dana neće pojaviti, najbolje mogu predložiti satom i upotrijebljenim šibicama koje sam ovdje izložio (Pamuk 2009: 196).

(8) Yataktan nasıl çıktığımızı (...) anlatmayayım (Pamuk 2008: 112). = Ne želim pričati kako smo ustali iz postelje (Pamuk 2009: 140).

(9) Konuşmayı nasıl yürüteceğinizi merak ettim (Tahir 2010: 295). = Zanimalo me je kako ćete voditi razgovor.

U primjerima (7), (8) i (9) u funkciju objekatske sintagme koriste se upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na način realiziranja radnje. U primjeru (7) funkciju objekatske sintagme obavlja infinitna imenska skupina (*benim*) *Füsün'un artık o gün gelmeyeceğini yavaş yavaş kabul ettiğim o on on beş dakikayı nasıl geçir-diğ-im* (to kako sam [ja] proživljavao tih petnaestak minuta u kojima sam postepeno prihvatio da se Fusun ni tog dana neće pojaviti), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Ben*) *Füsün'un artık o gün gelmeyeceğini yavaş yavaş kabul ettiğim o on on beş dakikayı nasıl geçir-di-m* (Kako sam [ja] proživljavao tih petnaestak minuta u kojima sam postepeno prihvatio da se Fusun ni tog dana neće pojaviti). U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *nasıl* (kako) vrši funkciju adverbijalne odredbe načina, što pokazuje da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se označava

glagolom *geçirmek* (*provoditi / provesti, proživljavati / proživjeti*), koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na to kako i na koji je način realizirana radnja koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*Ben*) *Fusun'un artık o gün gelmeyeceğini yavaş yavaş kabul ettiğim o on on beş dakikayı nasıl geçir-di-m* (Kako sam [ja] proživljavao tih petnaestak minuta u kojima sam postepeno prihvaćao da se Fusun ni tog dana neće pojaviti) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ obavlja funkciju adverbijalne odredbe načina umjesto upitnoga priloga *nasıl* (kako). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u imensku skupinu jeste glagol *geçirmek* (*provoditi / provesti, proživljavati / proživjeti*), koji stoji u prvome licu jednine određenoga perfekta. Glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine jer se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u imensku skupinu stoji u prvome licu jednine te se na glagolsku imenicu na *-Dik* dodaje prisvojni sufiks za prvo lice jednine. Na taj se način označava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istoznačni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja ima funkciju objekatske sintagme u primjeru (7). Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (7) vrši funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica jednine koja ima funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica prvoga lica jednine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (7) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja preuzima funkciju objekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: (*Ben*) (*benim*) *Fusun'un artık o gün gelmeyeceğini yavaş yavaş kabul ettiğim o on on beş dakikayı nasıl geçirdiğimi, en iyi burada sergilediğim saat, kibrit çöpleri ve desteleriyle anlatabilirim.* (Kako sam [ja] proživljavao tih petnaestak minuta u kojima sam postepeno prihvaćao da se Fusun ni toga dana neće pojaviti, [ja] najbolje mogu predočiti satom i upotrijebljenim šibicama koje sam ovdje izložio).

U primjeru (8) funkciju objekatske sintagme vrši infinitna imenska skupina (*bizim*) *yataktan nasıl çık-tı-ğ-ımız* (to kako smo [mi] ustali iz postelje), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Biz*) *yataktan nasıl çık-tı-k* (Kako smo [mi] ustali iz postelje). U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *nasıl* (kako) preuzima funkciju adverbijalne odredbe načina. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Biz*) *yataktan nasıl çık-tı-k* (Kako smo [mi] ustali iz postelje) pitanje ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se iskazuje glagolom *çıkma* (*izlaziti / izaći, odlaziti / otići, ustajati / ustati*), koji ima funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s načinom realiziranja radnje koja se označava predikatom. Stoga se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Biz*) *yataktan nasıl çık-tı-k* (Kako smo [mi] ustali iz postelje) proces nominalizacije realizira na identičan način kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u kojoj neka imenska leksema vrši funkciju adverbijalne odredbe načina umjesto upitnoga priloga *nasıl* (kako). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *çıkma* (*izlaziti / izaći, odlaziti / otići, ustajati / ustati*), koji se navodi u prvome licu množine određenoga perfekta. Predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti te glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine koja preuzima funkciju objekatske sintagme u primjeru (8). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu navodi se u prvome licu množine te se na glagolsku imenicu na *-Dik* dodaje prisvojni sufiks za prvo lice

množine kojim se naznačava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine identični u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (8) preuzima funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica množine koja ima funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu jer navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica prvoga lica množine vrši funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (8) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja obavlja funkciju objekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: *(Ben) (bizim) yataktan nasıl çıktığımızı (...) anlatmayayım. ([Ja] ne želim pričati kako smo [mi] ustali iz postelje).*

U primjeru (9) funkciju objekatske sintagme ima infinitna imenska skupina (*sizin*) *konuşmayı nasıl yürüt-eceğ-iniz (to kako ćete [vi] voditi razgovor)*, koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Siz*) *konuşmayı nasıl yürüt-ecek-siniz (Kako ćete [vi] voditi razgovor)*. U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *nasıl (kako)* preuzima funkciju adverbijalne odredbe načina. To ukazuje na činjenicu da se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Siz*) *konuşmayı nasıl yürüt-ecek-siniz (Kako ćete [vi] voditi razgovor)* ne postavlja pitanje u vezi s tim da li će se realizirati radnja koja se označava glagolom *yürütmek (sprovoditi / sprovesti, voditi)*, koji vrši funkciju predikata, već se pitanje odnosi na to kako i na koji će se način realizirati radnja koja se iskazuje predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica (*Siz*) *konuşmayı nasıl yürüt-ecek-siniz (Kako ćete [vi] voditi razgovor)* preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrdna ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ obavlja funkciju adverbijalne odredbe načina umjesto upitnoga priloga *nasıl (kako)*. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *yürütmek (sprovoditi / sprovesti, voditi)*, koji stoji u drugome licu množine futura. Budući da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu izražava radnja koja se povezuje sa sferom budućnosti, glagolska imenica na *-(y)AcAk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine koja ima funkciju objekatske sintagme u primjeru (9). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u drugome licu množine te se prisvojni sufiks za drugo lice množine dodaje na glagolsku imenicu na *-(y)AcAk*. Na taj se način označava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine identični u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja preuzima funkciju objekatske sintagme u primjeru (9). Da se u infinitnoj imenskoj skupini koja u primjeru (9) vrši funkciju objekatske sintagme navodi lična zamjenica drugoga lica množine koja ima funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu zato što navedena infinitna imenska skupina nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice u kojoj lična zamjenica drugoga lica množine ima funkciju subjekta, a lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene. Da se u primjeru (9) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja preuzima funkciju objekatske sintagme, navedeni primjer imao bi sljedeću formu: *(Ben) (sizin) konuşmayı nasıl yürüteceğinizi merak ettim (Zanimalo me je kako ćete [vi] voditi razgovor).*

U prijevodu primjera (7), (8) i (9) navode se zavisnosložene rečenice s načinskim zavisnoupitnim objekatskim klauzama u kojima se načinske zavisnoupitne objekatske klauze vežu za glavnu klauzu upitnim prilogom *kako*. To ukazuje na činjenicu da su bosanske načinske zavisnoupitne objekatske klauze značenjski bliske turskim upitnim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na način i okolnosti realiziranja radnje.

Upitne infinitne imenske skupine s upitnim priložima *niçin* (zašto), *neden* (zašto) i *niye* (zašto)

Upitni prilog *niçin* (zašto) jeste složenica koja je rezultat morfološkoga procesa slaganja upitne lekseme *ne* (*šta, što, kakav*) i postpozicije *için* (*za, radi, zbog*). Upitni prilog *neden* (zašto) predstavlja složenicu koja se derivira dodavanjem ablativnoga padežnog nastavka na korijen upitne lekseme *ne* (*šta, što, kakav*). I upitni prilog *niye* (zašto) jeste složenica koja se izvodi dodavanjem padežnoga sufiksa za dativ na korijen upitne lekseme *ne* (*šta, što, kakav*). Kada se govori o značenjskim osobitostima upitnih priloga *niçin* (zašto), *neden* (zašto) i *niye* (zašto), oni se povezuju s uzročnim značenjem. Dakle, upitnim priložima *niçin* (zašto), *neden* (zašto) i *niye* (zašto) oblikuju se posebna pitanja koja se odnose na uzrok realiziranja radnje (v. Ergin 1998: 278; Kükey 2003: 327; Hepçilingirler 2006: 128). Posebna pitanja koja se odnose na uzrok realiziranja radnje mogu se koristiti u sastavu upitnih infinitnih imenskih skupina koje.

(10) Ramiz Efendi'nin kendisinden niçin çekindiğini galiba anlamıştı (Tahir 2005: 381). = Izgleda je shvatio zašto ga se gospodin Ramiz ustručava.

(11) Mevlut babasının birdenbire bir yan sokağa neden saptığını (...) anlamazdı (Pamuk 2014: 67). = Mevlud često nije shvatao zašto bi otac odjednom skrenuo u sporednu ulicu (Pamuk 2015: 78).

(12) (...) benim orada masada niye oturduğumu ikimiz de hatırlardı (Pamuk 2008: 438). = (...) oboje bismo se (...) prisjetili zašto sjedim ondje, za stolom (Pamuk 2009: 526).

U primjerima (10), (11) i (12) u funkciji objekatske sintagme upotrebljavaju se upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na uzrok realiziranja radnje. U primjeru (10) funkciju objekatske sintagme vrši infinitna imenska skupina *Ramiz Efendi'nin kendisinden niçin çekin-diğ-i* (*to zašto ga se gospodin Ramiz ustručava*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Ramiz Efendi kendisinden niçin çekin-iyor* (*Zašto ga se gospodin Ramiz ustručava*). U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *niçin* (zašto) preuzima funkciju adverbijalne odredbe uzroka, što ukazuje na činjenicu da se pitanje ne odnosi na to da li se realizira radnja koja se izražava glagolom *çekinmek* (*ustručavati se*), koji obavlja funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s uzrokom realiziranja radnje koja se iskazuje predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Ramiz Efendi kendisinden niçin çekin-iyor* (*Zašto ga se gospodin Ramiz ustručava*) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrдна ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska riječ vrši funkciju adverbijalne odredbe uzroka umjesto upitnoga priloga *niçin* (zašto). Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu ima glagol *çekinmek* (*ustručavati se*), koji stoji u trećem licu jednine prezenta na *-(I)yor*. S obzirom na to da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se povezuje sa sferom sadašnjosti, glagolska imenica na *-Dik* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Budući da se u trećem licu jenidne navodi predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu, prisvojni sufiks za treće lice jednine dodaje se na glagolsku imenicu na *-Dik*. Na taj se način naznačava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istoznačni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja vrši funkciju objekatske sintagme u primjeru (10). Vlastite imenice uvijek su referencijalne i određene te se subjekt infinitne imenske skupine navodi u genitivu, prvenstveno zato što složena vlastita imenica obavlja funkciju subjekta navedene infinitne imenske skupine.

U primjeru (11) objekatska sintagma jeste infinitna imenska skupina *babası-nın birdenbire bir yan sokağa neden sap-tığ-ı* (*to zašto bi [njegov] otac odjednom skrenuo u sporednu ulicu*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Babası birdenbire bir yan sokağa neden sap-ar-dı* (*Zašto bi [njegov] otac odjednom skrenuo u sporednu ulicu*).

U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *neden* (*zašto*) preuzima funkciju adverbijalne odredbe uzroka, što pokazuje da se ne postavlja pitanje u vezi s tim da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *sapmak* (*skretati / skrenuti*), koji ima funkciju predikata, već se pitanje odnosi na uzrok realiziranja radnje koja se izražava predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Babası birdenbire bir yan sokağa neden sap-ar-dı* (*Zašto bi [njegov] otac odjednom skrenuo u sporednu ulicu*) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrдна ili odrična ishodišna rečenica u kojoj neka imenska lekska obavlja funkciju adverbijalne odredbe uzroka umjesto upitnoga priloga *neden* (*zašto*). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *sapmak* (*skretati / skrenuti*), koji stoji u trećem licu jednine imperfekta na *-rDI*, kojim se izražava radnja koja se realizirala u neograničenome vremenskom toku prije trenutka govora. Glagolska imenica na *-DIk*, za koju je već navedena konstatacija da pokriva sferu sadašnjosti i prošlosti, preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine jer se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine te se na glagolsku imenicu na *-DIk* dodaje prisvojni sufiks za treće lice jednine. Na taj se način označava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istoznačni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja ima funkciju objekatske sintagme u primjeru (11). Subjekt upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste leksema *baba* (*otac*), koja na sebi ima prisvojni sufiks za treće lice jednine kojim se izražava kategorijalna prisvojnost i pripadnost. Subjekt infinitne imenske skupine koja u primjeru (11) ima funkciju objekatske sintagme navodi se u genitivu, prvenstveno zato što su uvijek referencijalne i određene lekseme koje na sebi imaju prisvojni sufiks kojim se izražava kategorijalna prisvojnost.

U primjeru (12) objekatska sintagma jeste infinitna imenska skupina *benim orada masada niye otur-duğ-um* (*to zašto ja sjedim ondje, za stolom*), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Ben orada masada niye otur-uyor-um* (*Zašto ja sjedim ondje, za stolom*). Budući da u navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *niye* (*zašto*) vrši funkciju adverbijalne odredbe uzroka, pitanje se ne odnosi na to da li se realizira radnja koja se označava glagolom *oturmak* (*sjediti / sjesti, boraviti, stanovati*), koji ima funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s uzrokom realiziranja radnje koja se iskazuje predikatom. Stoga se u procesu nominalizacije upitna ishodišna rečenica *Ben orada masada niye otur-uyor-um* (*Zašto [ja] sjedim ondje, za stolom*) preoblikuje u infinitnu imensku skupinu na identičan način kao potvrдна ili odrična ishodišna rečenica u okviru koje neka imenska riječ ima funkciju adverbijalne odredbe uzroka umjesto upitnoga priloga *niye* (*zašto*). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupine jeste glagol *oturmak* (*sjediti / sjesti, boraviti, stanovati*), koji se navodi u prvome licu jednine prezenta na *-(I)yor*. S obzirom na to da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu izražava radnja koja se povezuje sa sferom sadašnjosti, glagolska imenica na *-DIk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u prvome licu jednine te se prisvojni sufiks za prvo lice jednine dodaje na glagolsku imenicu na *-DIk*. Na taj se način označava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine identični u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja preuzima funkciju objekatske sintagme u primjeru (12). Lične zamjenice uvijek su referencijalne i određene te se u genitivu navodi lična zamjenica prvoga lica jednine

koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine koja ima funkciju objekatske sintagme u primjeru (12).

U prijevodu primjera (10), (11) i (12) navode se zavisnosložene rečenice s uzročnim zavisnoupitnim objekatskim klauzama u okviru kojih se uzročne zavisnoupitne objekatske klauze vežu za glavnu klauzu upitnim prilogom *zašto*. To pokazuje da su bosanske uzročne zavisnoupitne objekatske klauze značenjski bliske turskim upitnim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na uzrok realiziranja radnje.

Upitne infinitne imenske skupine s upitnim priložima *nereye (kamo, gdje), nereda (gdje) i nereden (odakle)*

Upitni prilozi *nereye (kamo, gdje), nereda (gdje) i nereden (odakle)* jesu složenice koje se deriviraju dodavanjem padežnih nastavaka za dativ, lokativ i ablativ na osnovu upitne lekseme *nere (koje mjesto)*. Upitnim priložima *nereye (kamo, gdje), nereda (gdje) i nereden (odakle)* izvode se posebna pitanja koja se odnose na mjesto i lokaciju s kojom se povezuje radnja (v. Ayverdi 2010: 925–926; Đinđić 2014: 1015). Posebna pitanja koja se odnose na lokaciju s kojom se povezuje radnja mogu ulaziti u sastav upitnih infinitnih imenskih skupina.

(13) Pencereden şehre her bakışında Samiha'nın nereye kaçtığını (...) hayal ediyorum (Pamuk 2014: 213–214). = Kad god pogledam kroz prozor prema gradu, razmišljam o tome kamo je (...) Samiha pobjegla (Pamuk 2015: 251).

(14) Yarın yine aynı saatte nereda toplanacağımızı biliyorsunuz (Melissa 2016: 150). = Znate gdje ćemo se ponovo okupiti sutra u isto vrijeme.

(15) Elbette paranın nereden geldiği araştırılacaktı (Tahir 2010: 373). = Naravno, istražit će se odakle je novac došao.

U primjerima (13) i (14) u funkciji objekatske sintagme upotrebljavaju se upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na lokaciju s kojom se povezuje radnja. S druge strane, u primjeru (15) upitna infinitna imenska skupina koja sadrži posebno pitanje koje se odnosi na lokaciju s kojom se povezuje radnja koristi se u funkciji subjekatske sintagme.

U primjeru (13) objekatska sintagma jeste infinitna imenska skupina *Samiha'nın nereye kaç-tığ-ı (to kamo je Samiha pobjegla)*, koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Samiha nereye kaç-tı (Kamo je Samiha pobjegla)*. U navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *nereye (kamo, gdje)* koristi se u funkciju adverbijalne odredbe mjesta. To pokazuje da se u upitnoj ishodišnoj rečenici *Samiha nereye kaç-tı (Kamo je Samiha pobjegla)* pitanje ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se iskazuje glagolom *kaçmak (bježati / pobjeći)*, koji vrši funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s lokacijom s kojom se povezuje radnja koja se izražava predikatom. Stoga se u upitnoj ishodišnoj rečenici *Samiha nereye kaç-tı (Kamo je Samiha pobjegla)* proces nominalizacije realizira na identičan način kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u okviru koje se neka imenska riječ upotrebljava u funkciji adverbijalne odredbe mjesta umjesto upitnoga priloga *nereye (kamo, gdje)*. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *kaçmak (bježati / pobjeći)*, koji stoji u trećem licu jednine određenoga perfekta. Predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti te glagolska imenica na *-Dİk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine. Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu stoji u trećem licu jednine te se na glagolsku imenicu na *-Dİk* dodaje prisvojni sufiks za treće lice jednine. Prisvojnim sufiksom za treće lice jednine označava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja se upotrebljava u

funkciji objekatske sintagme u primjeru (13). Vlastite imenice uvijek su referencijalne i određene te se u genitivu navodi vlastita imenica *Samiha*, koja vrši funkciju subjekta infinitne imenske skupine koja se koristi u funkciji objekatske sintagme u primjeru (13).

U primjeru (14) funkciju objekatske sintagme vrši infinitna imenska skupina (*bizim*) *yarın yine aynı saatte nereden toplan-acağ-ımız* (to gdje ćemo se [mi] ponovo okupiti sutra u isto vrijeme), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice (*Biz*) *yarın yine aynı saatte nereden toplan-acağ-ız* (Gdje ćemo se [mi] ponovo okupiti sutra u isto vrijeme). S obzirom na to da se u navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *nereden* (gdje) upotrebljava u funkciji adverbijalne odredbe mjesta, pitanje se ne odnosi na to da li će se realizirati radnja koja se iskazuje glagolom *toplanmak* (*okupljati se / okupiti se*), koji ima funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s lokacijom s kojom se povezuje radnja koja se izražava predikatom. Stoga se u upitnoj ishodišnoj rečenici (*Biz*) *yarın yine aynı saatte nereden toplan-acağ-ız* (Gdje ćemo se [mi] ponovo okupiti sutra u isto vrijeme) proces nominalizacije realizira na identičan način kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u okviru koje se neka imenska riječ koristi u funkciji adverbijalne odredbe mjesta umjesto upitnoga priloga *nereden* (gdje). Funkciju predikata upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu obavlja glagol *toplanmak* (*okupljati se / okupiti se*), koji se navodi u prvome licu množine futura. Budući da se predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu označava radnja koja se povezuje sa sferom budućnosti, glagolska imenica na *-(y)AcAk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine koja se koristi u funkciji objekatske sintagme u primjeru (14). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu navodi se u prvome licu množine, zbog čega se na glagolsku imenicu na *-(y)AcAk* dodaje prisvojni sufiks za prvo lice množine. Na taj se način označava da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu. Lične su zamjenice uvijek referencijalne i određene i da se u imenskoj skupini koja se u primjeru (14) upotrebljava u funkciji objekatske sintagme navodi lična zamjenica prvoga lica množine koja ima funkciju subjekta infinitne imenske skupine, ona bi bila u genitivu. Da se u primjeru (14) ne izostavljaju subjekt finitnoga predikata i subjekt infinitne imenske skupine koja se koristi u funkciji objekatske sintagme, navedena rečenica imala bi sljedeću formu: (*Siz*) (*bizim*) *yarın yine aynı saatte nereden toplanacağımızı biliyorsunuz*. ([*Vi*] znate gdje ćemo se [mi] ponovo okupiti sutra u isto vrijeme).

U primjeru (15) u funkciji subjekatske sintagme koristi se infinitna imenska skupina *para-nın nereden gel-diğ-i* (to odakle je novac došao), koja u procesu nominalizacije nastaje preoblikom upitne ishodišne rečenice *Para nereden gel-di* (Odakle je novac došao). Budući da se u navedenoj upitnoj ishodišnoj rečenici upitni prilog *nereden* (odakle) upotrebljava u funkciji adverbijalne odredbe mjesta, pitanje se ne odnosi na to da li se realizirala radnja koja se označava glagolom *gelmek* (*dolaziti / doći*), koji ima funkciju predikata, već se postavlja pitanje u vezi s lokacijom s kojom se povezuje radnja koja se izražava predikatom. Stoga je u upitnoj ishodišnoj rečenici *Para nereden gel-di* (Odakle je novac došao) proces nominalizacije identičan kao u potvrdnoj ili odričnoj ishodišnoj rečenici u okviru koje se neka imenska riječ koristi u funkciji adverbijalne odredbe mjesta umjesto upitnoga priloga *nereden* (odakle). Predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste glagol *gelmek* (*dolaziti / doći*), koji stoji u trećem licu jednine određenoga perfekta. Dakle, predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu iskazuje se radnja koja se povezuje sa sferom prošlosti, zbog čega glagolska imenica na *-DIk* preuzima funkciju upravnoga člana infinitne imenske skupine koja se u primjeru (15) upotrebljava u funkciji subjekatske sintagme.

Budući da u trećem licu jednine stoji predikat upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu, na glagolsku imenicu na *-Dik* dodaje se prisvojni sufiks za treće lice jednine. Prisvojnim sufiksom za treće lice jednine naznačava se da su subjekt i upravni član infinitne imenske skupine istovjetni u kategoriji lica i broja sa subjektom i predikatom upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu koja obavlja funkciju subjekatske sintagme u primjeru (15). Subjekt upitne ishodišne rečenice koja se u procesu nominalizacije preoblikuje u infinitnu imensku skupinu jeste leksema *para (novac)*, koja je referencijalna i određena zato što se spominje i u prethodnim rečenicama. To pokazuje da je subjekt upitne ishodišne rečenice tematski dio obavijesti, zbog čega se subjekt infinitne imenske skupine navodi u genitivu.

U prijevodu primjera (13), (14) i (15) navode se zavisnosložene rečenice s mjesnim zavisnoupitnim objekatskim klauzama u kojima se mjesne zavisnoupitne objekatske klauze vežu za glavnu klauzu upitnim prilogima *kamo*, *gdje* i *odakle*. To pokazuje da su bosanske mjesne zavisnoupitne objekatske klauze značenjski bliske turskim upitnim infinitnim imenskim skupinama koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na mjesto i lokaciju s kojom se povezuje radnja.

Zaključak

U radu su analizirani kontekstualni primjeri u okviru kojih se upotrebljavaju turske upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja koja se odnose na vremenski tok, kvantitet, stupanj, intenzitet, način, uzrok i mjesto vršenja radnje. Analiza kontekstualnih primjera ukazala je na činjenicu da se u turskome jeziku posebna pitanja u vezi s vremenskim tokom realiziranja radnje oblikuju pomoću složenoga upitnog priloga *ne zaman (kada)*. U analizi se moglo vidjeti da su turske upitne infinitne imenske skupine u čiji sastav ulaze posebna pitanja u vezi s vremenskim tokom realiziranja radnje značenjski bliske bosanskim vremenskim zavisnoupitnim objekatskim klauzama koje se za glavnu ili osnovnu klauzu vežu upitnim prilogom *kad*. Analiza je pokazala da se u turskome jeziku posebna pitanja koja se odnose na kvantitet, stupanj i intenzitet radnje deriviraju pomoću složenoga upitnog priloga *ne kadar (koliko)*. U kontrastivnoj analizi moglo se uočiti da su turske upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja u vezi s kvantitetom, stupnjem i intenzitetom radnje značenjski bliske bosanskim količinskim zavisnoupitnim objekatskim klauzama koje se za glavnu ili osnovnu klauzu vežu upitnim prilogom *koliko*. U analizi se, također, moglo primijetiti da se u turskome jeziku posebna pitanja u vezi s načinom i okolnostima realiziranja radnje izvode pomoću upitnoga priloga *nasıl (kako)*. Kontrastivna analiza pokazala je da su turske upitne infinitne imenske skupine koje sadrže posebna pitanja u vezi s načinom realiziranja radnje značenjski bliske bosanskim načinskim zavisnoupitnim objekatskim klauzama koje se za glavnu ili osnovnu klauzu vežu upitnim prilogom *kako*. U turskome jeziku posebna pitanja koja se odnose na uzrok realiziranja radnje oblikuju se pomoću upitnih priloga *niçin (zašto)*, *neden (zašto)* i *niye (zašto)*, a analiza kontekstualnih primjera ukazala je na činjenicu da su turske upitne infinitne imenske skupine u čiji sastav ulaze posebna pitanja u vezi s uzrokom realiziranja radnje značenjski bliske bosanskim uzročnim zavisnoupitnim objekatskim klauzama koje se za glavnu ili osnovnu klauzu vežu upitnim prilogom *zašto*. I na kraju, u analiziranim primjerima moglo se uočiti da se u turskome jeziku posebna pitanja u vezi s mjestom i lokacijom s kojom se povezuje radnja deriviraju pomoću upitnih priloga *nereye (kamo, gdje)*, *nerede (gdje)* i *nereden (odakle)*. Kontrastivna analiza pokazala je da su turske upitne infinitne imenske skupine koja sadrže posebna pitanja koja se odnose na lokaciju s kojom se povezuje radnja značenjski bliske bosanskim mjesnim zavisnoupitnim objekatskim klauzama koje se za glavnu ili osnovnu klauzu vežu upitnim prilogima *gdje*, *kamo* i *odakle*.

Conclusion

This paper analyzed contextual examples illustrating the use of Turkish interrogative infinitival nominal groups that contain questions referring to temporal sequence, quantity, degree, intensity, manner, cause, and place/location of an action. The analysis showed that, in Turkish, questions about the time course of an action are formed using the compound interrogative adverb *ne zaman* (when). The analysis also showed that Turkish interrogative infinitival nominal groups containing such temporal questions are semantically close to Bosnian temporal embedded interrogative object clauses, which are linked to the main clause by the interrogative adverb *kad* (when). Furthermore, the analysis demonstrated that Turkish questions relating to the quantity, degree, and intensity of an action are derived using the compound interrogative adverb *ne kadar* (how much/how many). In the contrastive analysis, it was noted that Turkish interrogative infinitival nominal groups containing these questions relating to the quantity, degree, and intensity of an action semantically correspond closely to Bosnian quantitative embedded interrogative object clauses, which are connected to the main clause by the interrogative adverb *koliko* (how much/how many). The analysis also indicated that, in Turkish, questions relating to the manner and circumstances of carrying out an action are formed using the interrogative adverb *nasıl* (how). The contrastive analysis showed that Turkish interrogative infinitival nominal groups containing manner questions are semantically close to Bosnian manner embedded interrogative object clauses, linked to the main clause by the interrogative adverb *kako* (how). In Turkish, questions referring to the cause of an action are formed using the interrogative adverbs *niçin* (why), *neden* (why), and *niye* (why). The contextual analysis suggested that Turkish interrogative infinitival nominal groups containing questions referring to the cause of an action are semantically close to Bosnian causal embedded interrogative object clauses, connected to the main clause by the interrogative adverb *zašto* (why). Finally, the analyzed examples showed that Turkish questions concerning the place/location associated with an action are derived using the interrogative adverbs *nereye* (where to), *nerede* (where), and *nereden* (where from). The contrastive analysis indicated that Turkish interrogative infinitival nominal groups containing questions concerning the place/location associated with an action are semantically close to Bosnian locative embedded interrogative object clauses, linked to the main clause by the interrogative adverbs *gdje* (where), *kamo* (where to), and *odakle* (where from).

Izvori

- Hamzalu, T. 2022. *Firuze*. Bursa: Muhenna Yayınları.
Melissa, E. 2016. *Eylül*. İstanbul: Fenomen Kitaplar Yayınları.
Nesin, A. 2001. *Toros Canavarı*. İstanbul: Düşün Yayınevi.
Pamuk, O. 2008. *Masumiyet Müzesi*. 3. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.
Pamuk, O. 2009. *Muzej nevinosti*. S turskoga prevela Ekrem Čaušević i Kerima Filan. Sarajevo: Buybook.
Pamuk, O. 2014. *Kafamda Bir Tuhaflık*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Pamuk, O. 2015. *Čudne misli u mojoj glavi*. S turskoga prevela Sabina Bakšić i Alena Čatović. Sarajevo: Buybook.
Tahir, K. 2005. *Esir Şehrin İnsanları*. İstanbul: İthaki Yayınları.
Tahir, K. 2010. *Yol Ayrımı*. 4. Baskı. İstanbul: İthaki Yayınları.

Literatura

- Ayverdi, İ. 2010. *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı Yayıncılık.
Bozkurt, F. 2000. *Türkiye Türkçesi*. Ankara: Hatiboğlu Yayınları.
Čaušević, E. 2018. *Ustroj, sintaksa i semantika infinitivnih glagolskih oblika u turskom jeziku: Turski i hrvatski jezik u usporedbi i kontrastiranju*. Zagreb: Ibis grafika.

- Delice, H. İ. 2008. *Sözcük Türleri*. Sivas: Asitan Yayınları.
- Đindić, M. 2014. *Yeni Türkçe-Sırpça Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ediskun, H. 1999. *Türk Dilbilgisi*. 6. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Eker, S. 2003. *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ergin, M. 1998. *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gencan, T. N. 2007. *Dilbilgisi*. Ankara: Tek Ağaç Eylül Yayıncılık.
- Göksel, A., Kerslake, C. 2005. *Turkish: A Comprehensive Grammar*. London / New York: Routledge.
- Gülensoy, T. 2010. *Türkçe El Kitabı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hepçilingirler, F. 2006. *Öğretenlere ve Öğrenenlere Türkçe Dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Jahić, Dž., Halilović, S., Palić, I. 2000. *Gramatika bosanskoga jezika*. Zenica: Dom štampe.
- Karaağaç, G. 2012. *Türkçenin Dil Bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Keskin, R. 2003. *Türkçe Dil Bilgisi: Kelime ve Cümle Tahlilleri*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Korkmaz, Z. 2009. *Türkiye Türkçesi Grameri: Şekil Bilgisi*. 3. Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Kükey, M. 2003. *Türkçenin Dilbilgisi*. Samsun: Cem Ofset.